

V Bruseli 18. 12. 2015
COM(2015) 906 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Tretia správa o pokroku Kosova* pri plnení požiadaviek stanovených v pláne
liberalizácie vízového režimu**

{SWD(2015) 706 final}

1. ÚVOD

Európska komisia začala 19. januára 2012 viesť dialóg o liberalizácii vízového režimu s Kosovom*. Dňa 14. júna 2012 odovzdala kosovskej vláde plán liberalizácie vízového režimu. V uvedenom dokumente sa uvádzajú všetky právne predpisy a iné opatrenia, ktoré Kosovo musí prijať a vykonať, aby mohlo dosiahnuť liberalizáciu vízového režimu.

Komisia prijala v rámci dialógu o liberalizácii vízového režimu dve správy o pokroku Kosova: prvú 8. februára 2013;¹ druhú 24. júla 2014². Tieto správy obsahujú posúdenie pokroku, ktorý Kosovo dosiahlo, odporúčania pre kosovské orgány a štatistické údaje o očakávaných migračných a bezpečnostných vplyvoch bezvízového režimu.

Tento dokument je treťou správou, v ktorej Komisia hodnotí pokrok Kosova pri plnení požiadaviek stanovených v pláne liberalizácie vízového režimu. Prestavuje zhrnutie príslušného vývoja v oblasti vykonávania právnych predpisov a zahŕňa odporúčania v oblastiach, v ktorých je v záujme úplného splnenia požiadaviek stanovených v pláne liberalizácie vízového režimu potrebné prijať ďalšie opatrenia. K správe je priložený pracovný dokument útvarov Komisie³, v ktorom sa rozoberajú predpokladané bezpečnostné a migračné vplyvy liberalizácie vízového režimu.

Správa a sprievodný dokument k nej vychádzajú zo správ predložených kosovskou vládou, správ vypracovaných expertmi členských štátov EÚ, ktorí sa zúčastnili na hodnotiacej misii v júli 2015, z informácií získaných od úradu EÚ v Kosove, misie Európskej únie na podporu právneho štátu (EULEX) a od agentúr EÚ, ako aj zo štatistických údajov zozbieraných Eurostatom a predložených členskými štátmi.

Dialóg o liberalizácii vízového režimu prebieha bez toho, aby bola dotknutá pozícia členských štátov EÚ k štatútu Kosova.

2. POŽIADAVKY TÝKAJÚCE SA READMISIE A REINTEGRÁCIE

2.1. Readmisia

Kosovo spĺňa **všetkých sedem požiadaviek** v oblasti readmisie.

Má právny rámec upravujúci oblasť readmisie. Uzatvorilo dohody o readmisii so 17 členskými štátmi EÚ, s tromi štátmi pridruženými k schengenskému priestoru a dvoma krajinami západného Balkánu.⁴ Dňa 15. decembra 2015 podpísalo dohodu o readmisii s Tureckom a začalo rokovania s ďalšími štátmi.

Readmisia občanov Kosova vrátane readmisie zraniteľných osôb prebieha dobre⁵. Kosovo zlepšilo spracovávanie žiadostí; nevybavené prípady už viac nepredstavujú problém. Pokiaľ

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

¹ COM (2013) 66 final

² COM(2014) 488

³ SWD(2015) 706

⁴ Albánsko, Bulharsko, Česká republika, Čierna Hora, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Chorvátsko, Lichtenštajnsko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Nórsko, Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko – a jednu dohodu vzťahujúcu sa na Belgicko, Luxembursko a Holandsko.

⁵ Počas mimoriadnej migračnej krízy trvajúcej od septembra 2014 do apríla 2015 opustilo Kosovo 87 495 občanov, ktorí žiadali o azyl v členských štátoch EÚ a štátoch pridružených k schengenskému priestoru. Počas prvých desiatich mesiacov roka 2015 Kosovo prijalo späť 9 182 svojich občanov.

ide o readmisiu štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, o týchto témach nie sú k dispozícii žiadne údaje.

2.2. Reintegrácia

Kosovo spĺňa **dve z troch požiadaviek** v oblasti reintegrácie.

V rámci rozpočtu Kosova bolo v roku 2015 vyčlenených 3,2 milióna EUR na reintegračný fond a 1 milión EUR na výstavbu ubytovacích zariadení pre navrátilcov. V prvej polovici roka 2015 sa použilo 20 % z uvedených prostriedkov. Bol zavedený systém správy prípadov, ktorý uľahčuje prístup navrátilcov k službám zameraným na reintegráciu. Konečným dátumom oprávnenosti naďalej zostáva júl 2010, ale aj tí, ktorí odišli z Kosova neskôr, môžu po návrate využiť množstvo služieb pomoci v núdzi, akými sú doprava, prístrešie a lekárska pomoc. Z prostriedkov tohto fondu sa financuje celý rad služieb pre zraniteľné osoby, a to bez ohľadu na dátum ich odchodu z Kosova.

V prvom polroku 2015 dostalo 1 542 z 2 744 navrátilcov zaregistrovaných v systéme správy prípadov (56 %) po návrate do Kosova okamžitú pomoc, ako napríklad dopravu, prístrešie, potravinovú a lekársku pomoc; 256 osôb zaregistrovaných v systéme (9 %) využilo služby v oblasti udržateľnej reintegrácie, ako je príspevok pre osoby uchádzajúce sa o zamestnanie a podpora podnikateľských plánov. Je potrebné ďalej rozvíjať programy odbornej prípravy pre kvalifikovaných navrátilcov a reintegráciu detí do školského systému, najmä prostredníctvom jazykového vzdelávania.

Odporúčanie č. 1

- V záujme úplného splnenia požiadaviek v oblasti reintegrácie by sa mali v plnej miere vyčerpať prostriedky reintegračného fondu, pričom je potrebné klásť dôraz na poskytovanie pomoci pri hľadaní si zamestnania, zakladaní malých podnikov, odbornej príprave a jazykovom vzdelávaní detí.

3. BLOK 1: BEZPEČNOSŤ DOKLADOV

Kosovo spĺňa **osem z deviatich požiadaviek** v oblasti bezpečnosti dokladov.

Bezpečnostné prvky osobných cestovných dokladov, preukazov totožnosti a východiskových dokladov totožnosti (tzv. breeder documents) sú uspokojivé. Tieto doklady sú v súlade s normami Medzinárodnej organizácie civilného letectva a normami EÚ v oblasti bezpečnosti dokladov.

Kosovský systém evidencie osobného stavu (CSRS) sa veľmi zlepšil. Cieľom prebiehajúcej činnosti je vytvoriť jedinú ústrednú databázu, v ktorej sa zlúčia údaje z existujúcich databáz, a zároveň overiť úplnosť a kvalitu východiskových údajov. V júli 2015 bola s primeranou odbornou prípravou zavedená nová verzia CSRS, ktorá si pri každom vydaní nového osvedčenia o osobnom stave vyžaduje rozsiahle overovanie.

Keď občania žiadajú o doklad o osobnom stave, prideli sa im jedinečné identifikačné číslo, ktoré je previazané s ich biometrickými údajmi. Úrad pre evidenciu obyvateľstva bol týmto spôsobom schopný preveriť osobné údaje 1 602 453 občanov, čo predstavuje 86 % celkového počtu obyvateľov.

V roku 2014 Úrad pre evidenciu obyvateľstva uzatvoril memorandá o porozumení s Prokurátorskou radou Kosova, so Súdnou radou Kosova, s kosovskou políciou, finančnou spravodajskou jednotkou, daňovou správou a kosovskými colnými orgánmi s cieľom

zabezpečiť interoperabilitu ich príslušných databáz. Väčšina týchto databáz je už navzájom prepojená.

Zmeny mien a priezvisk upravujú sekundárne právne predpisy prijaté v máji 2015 a zmenené v novembri 2015. Takéto žiadosti je možné predložiť raz za päť rokov, pričom po preverení trestného registra osoby a overení, že žiadateľ nie je vyšetrovaný na základe podozrenia z trestného činu, musí žiadosť schváliť polícia a súdnicstvo. Novelou prijatou v novembri 2015 sa v rámci Úradu pre evidenciu obyvateľstva vytvoril osobitný výbor, ktorý bude overovať žiadosti o zmenu mena na základe extraktov zo systému CSRS. V budúcnosti by tento výbor mal radiť miestnym samosprávam v tom, či možno žiadosti schváliť, alebo nie. Tento novelizovaný právny predpis by sa teraz mal v plnom rozsahu vykonávať.

Odporúčanie č. 2

- V záujme úplného splnenia požiadaviek v oblasti bezpečnosti dokladov by Kosovo malo preukázať, že vykonáva svoje novelizované sekundárne právne predpisy týkajúce sa zmeny mien.

4. BLOK 2: RIADENIE VONKAJŠÍCH A VNÚTORNÝCH HRANÍC A RIADENIE MIGRÁCIE

4.1. Riadenie hraníc

Kosovo spĺňa **štrnásť z pätnástich požiadaviek** týkajúcich sa riadenia vonkajších a vnútorných hraníc vrátane zodpovednosti dopravcov.

Právne predpisy Kosova sú do veľkej miery v súlade so schengenským *acquis* a kontroly sa vykonávajú v súlade s normami EÚ. Hraničné priechody sú dostatočne vybavené na vykonávanie bežných aj osobitných kontrol, čo však neplatí pre hraničný priechod v Merdare/Merdarë, kde sa v súčasnosti zriaďuje spoločný hraničný priechod v rámci integrovaného riadenia hraníc. V súlade s odporúčaniami misie expertov, ktorá sa uskutočnila v júli 2015, kosovské orgány v polovici novembra 2015 obnovili kontroly na výstupe na hlavných hraničných priechodoch s Albánskom.

Príslušné orgány majú dostatok personálu na kontrolu dopravných tokov a pohybu cestujúcich. Sú dostatočne vybavené na vykonávanie hraničného dozoru; pri monitorovaní vysokorizikových oblastí sa využíva analýza rizík, ale počet odhalených prípadov ostáva naďalej nízky. Potravinový a veterinárny úrad má prístup na internet.

Kosovské centrum pre integrované riadenie hraníc je plne funkčné. Pozostáva z pracovníkov všetkých príslušných orgánov a je zodpovedné za strategické a operačné analýzy rizík na centrálnej úrovni, výmenu informácií a ochranu údajov. Na miestnej úrovni sa analýza rizík vykonáva na hraničných priechodoch.

Spolupráca so susednými krajinami sa zlepšila. Predtým, ako kosovski občania budú môcť využívať bezvízový režim, by Kosovo malo ratifikovať dohodu o vymedzení hraníc s Čiernou Horou.

Spolupráca Kosova s agentúrou FRONTEX sa podstatne zlepšila. Všetky príslušné orgány majú informácie o trestnej činnosti súvisiacej s hranicami, hoci počet odhalených a vyšetrených prípadov napomáhania neoprávnenému vstupu a obchodovania s ľuďmi alebo drogami zostáva naďalej nízky.

Odporúčanie č. 3

- V záujme úplného splnenia požiadaviek v oblasti riadenia hraníc by pred tým, ako kosovski občania budú môcť využívať bezvízový režim, malo Kosovo ratifikovať dohodu o vymedzení hraníc s Čiernou Horou.

4.2. Riadenie migrácie

Kosovo splňa **všetkých desať požiadaviek** v oblasti riadenia migrácie.

Právne predpisy Kosova v oblasti riadenia migrácie sú v súlade s *acquis* EÚ.

Kosovský vízový informačný systém (KVIS) bol zavedený v 15 z 30 diplomatických alebo konzulárnych misií Kosova v zahraničí. Zvyšných 15 misií, ktoré nie sú pripojené do KVIS, sa spravidla nachádza v členských štátoch EÚ alebo štátoch pridružených k schengenskému priestoru, v ktorých bol do tohto systému pripojený aspoň jeden konzulárny úrad (zvyčajne ten, ktorý sa nachádza v hlavnom meste). Vzhľadom na to, že Kosovo má na celom svete obmedzené diplomatické zastúpenie, systém KVIS je k dispozícii len v niekoľkých hlavných mestách krajín Ameriky, Afriky alebo Ázie. V záujme sprístupnenia tohto systému pre všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí na vstup do Kosova potrebujú vízum⁶, začali kosovské orgány využívať na vybavovanie žiadostí o víza externých poskytovateľov služieb, pričom si ponechali kontrolu nad rozhodnutiami o udelení, resp. neudelení víza. Tento proces by mal ďalej pokračovať.

V súlade s Kódexom schengenských hraníc sa víza na kosovských hraniciach udeľujú len za mimoriadnych okolností⁷.

Rozšírený migračný profil Kosova je náležite rozpracovaný. Mohol by byť ďalej spresnený zahrnutím informácií o kosovských diaspórah.

V roku 2014 Kosovo udelilo povolenie na pobyt 77 cudzincom. Vzhľadom na to, že integrácia cudzincov je ešte len v začiatkoch, Kosovo by malo v tejto oblasti využiť skúsenosti, ktoré získalo pri uskutočňovaní reintegračného programu.

Kosovo prevádzkuje záchytné zariadenia – jedno dočasné na letisku v Prištine a druhé trvalé vo Vranidolle – v súlade so smernicou EÚ o návrate. Navrátilci majú primerané procesné záruky a prístup k službám, ako sa požaduje v smernici o návrate. V oboch zariadeniach by mal byť k dispozícii leták opisujúci procesné záruky pre navrátilcov.

V súčasnosti dochádza k prepojeniu jednotlivých databáz v oblasti presadzovania práva a migrácie⁸.

4.3. Azyl

Kosovo splňa **šesť zo siedmich požiadaviek** v oblasti azylu.

⁶ Víza na vstup do Kosova potrebujú občania 88 krajín. Vízová povinnosť sa nevzťahuje na občanov členských štátov EÚ a štátov pridružených k schengenskému priestoru. Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí na vstup do Kosova potrebujú vízum, sa môžu v Kosove zdržiavať pätnásť dní, ak sú držiteľmi platného schengenského víza na viac vstupov. Tieto ustanovenia sa vzťahujú aj na osoby, ktoré sú držiteľmi cestovných dokladov pre utečencov a osoby bez štátnej príslušnosti.

⁷ Od októbra 2014 do októbra 2015 bolo na kosovských hraničných priechodoch udelených len osem víz.

⁸ Ide o tieto systémy: systém riadenia hraníc (BMS), informačný systém kosovskej polície (KPIS), kosovský vízový informačný systém (KVIS), systém evidencie osobného stavu (CSRS) a systém správy prípadov týkajúcich sa navrátilcov, ako aj databázu o azyle a migrácii.

Právne predpisy Kosova sú v súlade s *acquis* EÚ, pričom Kosovo má potrebnú inštitucionálnu štruktúru a zdroje na to, aby mohlo žiadateľom o azyl poskytovať medzinárodnú ochranu.

Podľa UNHCR požiadalo v roku 2013 o azyl v Kosove 62 osôb, pričom v roku 2014 to bolo 98 osôb – v roku 2013 dostali štyria žiadatelia doplnkovú ochranu; v roku 2014 jeden. Hoci západobalkánska migračná trasa zatiaľ cez Kosovo neprechádza, Kosovo by malo využiť svoje zariadenia na poskytovanie medzinárodnej ochrany tým, ktorí na ňu majú nárok.

Kosovo v roku 2015 zintenzívnilo spoluprácu s UNHCR, a to najmä v oblasti tlmočenia na diaľku. Vypracovalo vlastný zoznam tlmočníkov a v prípade jazykov, pre ktoré nemá na svojom zozname tlmočníkov, uzatvorilo dohodu s UNHCR o využívaní služby tlmočenia na diaľku.

Odporúčanie č. 4:

- V záujme úplného splnenia požiadaviek v oblasti azylu by Kosovo malo zisťovať dôvody, pre ktoré je jeho miera schválených žiadostí o azyl nízka.

5. BLOK 3: VEREJNÝ PORIADOK A BEZPEČNOSŤ

5.1. Prevencia organizovanej trestnej činnosti, korupcie a terorizmu a boj proti nim

Kosovo splňa **dvanásť z pätnástich požiadaviek** v oblasti boja proti organizovanému zločinu, korupcii a terorizmu.

V júni 2015 prijal parlament novely štyroch základných zákonov⁹, ktoré tvoria základ kosovského systému trestného súdnictva. Týmito novelami sa zosúladiť kritériá vymenovávania a odvolávania sudcov a prokurátorov a posilnila sa nezávislosť súdov a prokuratúry tým, že sa im udelila právomoc navrhovať vlastné rozpočty. V súčasnosti sa obsadzujú voľné pracovné miesta v Súdnej rade Kosova i Prokurátorskej rade Kosova¹⁰.

V októbri 2015 súdna rada preradila troch sudcov na oddelenie závažnej trestnej činnosti prvostupňového súdu v Prištine, čím sa celkový počet sudcov zvýšil na 14. K takémuto priaznivému vývoju by malo dôjsť na oddeleniach závažnej trestnej činnosti všetkých kosovských súdov. Pre Kosovo by malo byť prioritou ďalšie posilňovanie ľudských zdrojov na oddeleniach závažnej trestnej činnosti prvostupňových súdov vrátane zabezpečenia kvalifikovaných sudcov a podporného personálu a pridelenia primeraného rozpočtu.

V roku 2014 prijala súdna rada stratégiu na zníženie počtu nevybavených súdnych prípadov, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby do konca roka 2016 bola prijatá väčšina rozhodnutí v správnych sporoch¹¹. Súdna rada by teraz mala určiť prioritu obmedzených zdrojov takým spôsobom, aby sudcovia na oddeleniach závažnej trestnej činnosti mali k dispozícii primeraný podporný personál a mohli sa zameriavať na rozhodovanie závažných prípadov organizovanej trestnej činnosti a korupcie.

Výsledky Kosova, pokiaľ ide o rozhodovanie vo veciach závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie, sú naďalej slabé, čo je čiastočne spôsobené problémami s kapacitou, ktorým justícia čelí¹². V záujme nápravy tohto stavu hlavný prokurátor v októbri 2015 vymenoval úradujúceho vedúceho špeciálnej prokuratúry za centrálnego koordinátora zodpovedného za vyberanie ostro sledovaných prípadov závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie a ich riešenie. Kosovo by teraz malo uvažovať o udelení mandátu a poskytnutí zdrojov úradu centrálnego koordinátora, ktoré mu umožnia viesť medzirezortné tímy zložené zo špeciálnych prokurátorov, z príslušníkov polície, colnej a daňovej správy, viesť finančné vyšetrovania a dozorovať následné súdne konania v ostro sledovaných prípadoch organizovanej trestnej činnosti a korupcie vrátane zmrazenia a zabavenia majetku, výkonu príkazov na konfiškáciu a navrátenie protiprávne získaného majetku spoločnosti.

⁹ Zákon o súdoch, zákon o Súdnej rade Kosova, zákon o Prokurátorskej rade Kosova, zákon o prokuratúre.

¹⁰ Zo 171 prokurátorských miest Prokurátorská rada Kosova obsadila 157. V súčasnosti sa uskutočňuje výzva na nábor 15 prokurátorov z radov menších.

¹¹ Zo 102 009 prípadov, ktoré neboli v decembri 2011 vybavené, sa kosovským súdom podarilo v roku 2014 vyniesť rozsudok v 25 275 starých veciach (čo predstavuje takmer 25 % nevyriešených prípadov). Väčšina z nich si vyžadovala vynesenie súdnych rozhodnutí týkajúcich sa úhrady účtov za verejnoprospešné služby. Súdna rada má v úmysle do roku 2016 ďalej znížiť objem rozsudkov, ktoré by mala vyniesť, najmä prostredníctvom alternatívneho riešenia sporov.

¹² Prokuratúra vzniesla v roku 2013 obvinenia z organizovanej trestnej činnosti v dvoch prípadoch; v roku 2014 v ôsmich prípadoch; a v prvej polovici roka 2015 v troch prípadoch. Pokiaľ ide o korupciu, v roku 2013 vzniesla obvinenie v 314 prípadoch korupcie; v roku 2014 v 444 prípadoch; a v prvej polovici roka 2015 v 128 prípadoch. Údaje o právoplatných odsúdeniach v týchto prípadoch nie sú k dispozícii.

Kosovo sa snaží vytvoriť integrovaný systém správy súdnych vecí, ktorý by umožňoval sledovanie prípadov od fázy zisťovania informácií a vyšetrovania cez stíhanie až po právoplatné odsúdenie a vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Úrad centrálného koordinátora, ktorý sa zaoberá ostro sledovanými prípadmi organizovanej trestnej činnosti a korupcie, by mal prijať opatrenia na posilnenie operatívneho a počítačového prepojenia medzi orgánmi presadzovania práva a prokuratúrou. V súčasnosti prebiehajú prípravné práce.

Stratégia, ktorú vláda prijala v roku 2014, s cieľom zabrániť praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, sa vykonáva, počet prípadov odsúdenia za trestný čin prania špinavých peňazí je však naďalej nízky.

Kosovo dosiahlo určitý pokrok pri zmrazovaní a zabavovaní protiprávne získaného majetku, skonfiškovaný však bol len malý zlomok takéhoto majetku¹³. Vzhľadom na nedostatočný počet príkazov na konfiškáciu je Agentúra pre správu obstarávaného a skonfiškovaného majetku (AMSCA) nútená spravovať majetok, ktorý zaistili orgány presadzovania práva, po neobmedzený čas. Mal by sa v plnej miere využívať zákon z roku 2013 o rozšírených právomociach v oblasti konfiškácií majetku.

Kosovo v roku 2015 značne posilnilo policajnú prácu založenú na spravodajských informáciách, v ktorej je potrebné naďalej pokračovať. Kosovská polícia má prístup k rôznym databázam potrebným pre jej prácu.

Pokračujú práce na vytvorení elektronickej databázy registra trestov, no do systému ešte nie sú vložené všetky údaje.

Jedným z hlavných zdrojov korupcie v Kosove zostáva verejné obstarávanie. Parlament prijal 14. decembra 2015 zmenený zákon o verejnom obstarávaní, ktorým sa okrem iného vytvorila platforma pre elektronické obstarávanie a ktorého cieľom je právne upraviť postavenie členov Regulačnej komisie pre verejné obstarávanie, ktorá v Kosove spravuje verejné obstarávanie, a Kontrolného úradu pre verejné obstarávanie, ktorý preskúmava rozhodnutia komisie. Tieto zmeny by mali nadobudnúť účinnosť v januári 2016. Vzhľadom na údajné tajné dohody medzi kontrolným úradom a justíciou, ako aj obvinenia z korupcie proti vedúcemu kontrolného úradu, je dôležité, aby Kosovo zaviedlo vhodné záruky s cieľom zaistiť nezávislosť tohto orgánu pri plnení úloh. V záujme ochrany nezávislosti oboch subjektov je potrebné zaviesť prísne plány na zachovanie morálnej zásadovosti.

Národný protikorupčný úrad a Národná protikorupčná rada, ktorú vedie prezident Kosova, zintenzívnili spoluprácu. Protikorupčný úrad má primerané zdroje a pokračuje v preskúvaní majetkových priznaní a monitorovaní konfliktov záujmov vo verejnom sektore.

V predvolebnej kampani, ktorá prebiehala v roku 2014, sa uplatnil kosovský zákon o financovaní politických strán. Ústredná volebná komisia má teraz dostatočný počet pracovníkov. Počas minuloročnej kampane predložili všetky politické strany Ústrednej volebnej komisii finančné správy, pričom niektoré z nich dostali pokuty za ich neskoré predloženie.

¹³ V roku 2014 bol zmrazený alebo zaistený majetok v hodnote 30 mil. EUR, no skonfiškovaný bol len majetok v hodnote 128 000 EUR. V prvej polovici roka 2015 bol z majetku v hodnote 16 miliónov EUR skonfiškovaný len majetok v hodnote 27 000 EUR.

V máji 2015 boli prijatý kosovský zákon o odpočúvaní. Jasne sa v ňom rozlišuje, a to z právneho, procesného a technického hľadiska, medzi zákonným odpočúvaním na účely trestného súdnictva a odpočúvaním v záujme ochrany bezpečnosti Kosova. Týmto zákonom sa upravuje aj uchovávanie údajov. V súčasnosti sa tento zásadný právny predpis zavádza do praxe.

V Kosove už funguje ochrana svedkov. Policajné riaditeľstvo zodpovedné za ochranu svedkov má dostatočné personálne vybavenie a primeraný rozpočet. Bolo uzavretých viacero dohôd s tretími krajinami o premiestnení osôb.

Kosovo dosiahlo určitý pokrok v rámci boja proti obchodovaniu s drogami. V rokoch 2013 a 2014 zaistilo väčšie množstvá marihuany, heroínu a kokaínu. Kosovo uzatvorilo niekoľko memoránd o porozumení s kľúčovými partnermi a prostredníctvom svojho útvaru pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti presadzovania práva (ILECU) sa zapája do iniciatív „západobalkánska trasa“ a „spoločný vyšetrovací tím na Balkáne“ vedených Europolom a zameraných proti obchodovaniu s drogami. Väčšina prípadov organizovanej trestnej činnosti, ktoré polícia vyšetroje, sa týka obchodovania s drogami, hoci počet právoplatných odsúdení vo veciach súvisiacich s obchodom s drogami je naďalej nízky.

Kosovo prijateľným spôsobom reaguje na obchodovanie s ľuďmi a prevádzanie migrantov. Polícia má na vyšetrovanie trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi a prevádzaním migrantov dostatočný počet pracovníkov. Po mimoriadnej kríze v súvislosti s migráciou z Kosova, ku ktorej došlo koncom roka 2014 a začiatkom roka 2015, Kosovo sprísnilo kontrolu autobusových spoločností, ktoré zvyčajne napomáhajú prevádzaniu migrantov. Hoci západobalkánska migračná trasa zatiaľ cez Kosovo neprechádza, Kosovo posilnilo spoluprácu so Srbskom, s Maďarskom a Rakúskom v oblasti presadzovania práva.

Vykonáva sa zákon o odškodňovaní obetí trestných činov a Kosovo zintenzívnilo úsilie vynakladané na rehabilitáciu obetí a predchádzanie obchodovaniu s ľuďmi.

Kosovo rieši obchodovanie so zbraňami, no miera ničenia ručných zbraní zostáva nízka. V záujme zvýšenia účinnosti boja proti obchodovaniu so zbraňami by Kosovo malo prioritne vykonať všetky opatrenia dohodnuté v rámci akčného plánu týkajúceho sa nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami medzi EÚ a regiónom juhovýchodnej Európy.

Úsilie Kosova v oblasti boja proti terorizmu prináša aj naďalej výsledky. Obavy aj naďalej vyvolávajú zahraniční bojovníci, pričom kosovské orgány zozbierali rozsiahle informácie o kosovských bojovníkoch v Sýrii. Vykonáva sa zákon z roku 2015 o zákaze účasti v ozbrojených konfliktoch. Vláda značne zintenzívnila svoje úsilie v boji proti násilnému extrémizmu a radikalizácii v Kosove, najmä tým, že o podporu požiadala islamských vodcov.

Odporúčania č. 5, 6 a 7:

Na to, aby Kosovo splnilo všetky požiadavky v oblasti boja proti organizovanému zločinu, korupcii a terorizmu, by malo postupovať takto:

- presunúť na oddelenia závažnej trestnej činnosti v rámci kosovských súdov dostatočný počet sudcov s primeraným podporným personálom;
- dosiahnuť pokrok, pokiaľ ide o vyšetrovanie, právoplatné rozhodnutia súdu a konfiškácie v prípadoch závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie, najmä prostredníctvom udelenia mandátu a poskytnutia prostriedkov centrálnemu koordinátorovi pre prípady závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie, ktoré mu umožnia viesť medziodborové tímy pre finančné vyšetrovanie a dozorovať následné súdne konania v takýchto veciach;

- zaistiť nezávislosť Kontrolného úradu pre verejné obstarávanie pri plnení úloh; v záujme ochrany nezávislosti tohto orgánu a Regulačnej komisie pre verejné obstarávanie je potrebné zaviesť prísne plány na zachovanie morálnej zásadovosti.

5.2. Spolupráca v oblasti presadzovania práva

Kosovo splňa **všetkých jedenásť požiadaviek** na spoluprácu v oblasti presadzovania práva.

Uzatvorilo 55 memoránd o porozumení o spolupráci v oblasti presadzovania práva so 16 krajinami a misiou EULEX. Do kľúčových partnerských krajín, ako je Turecko, Nemecko, Rakúsko a Francúzsko, vyslalo sedem styčných dôstojníkov.

Spolupráca v oblasti presadzovania práva sa uskutočňuje buď na dvojstrannom základe, alebo v súvislosti s Europolom prostredníctvom misie EULEX, resp. v súvislosti s Interpolom prostredníctvom kontaktného miesta, ktoré je súčasťou Dočasnej misie Organizácie Spojených národov v Kosove (UNMIK). Posledné dve misie uľahčujú aj výmenu informácií v oblasti presadzovania práva so Srbskom.

Vzťahy s Europolom sa prostredníctvom misie EULEX značne zlepšili, tak ako spolupráca s Interpolom prostredníctvom kontaktného miesta v rámci misie UNMIK. V auguste 2015 Kosovo predložilo žiadosť o pristúpenie k Interpolu.

Kosovská polícia sa môže zúčastňovať na seminároch organizovaných Európskou policajnou akadémiou (CEPOL).

5.3. Justičná spolupráca v trestných veciach

Kosovo splňa **všetkých sedem požiadaviek** v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach.

Príslušný orgán je dostatočne personálne vybavený na to, aby mohol spracúvať prichádzajúce a odchádzajúce žiadosti o vzájomnú právnu pomoc.

Kosovo uzatvorilo dohody o vzájomnej právnej pomoci s Belgickom, Chorvátskom, Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko, Nemeckom, Talianskom, so Švajčiarskom a s Tureckom. Prebiehajú rokovania s Čiernou Horou, so Slovinskom a Spojenými štátmi. Prostredníctvom osobitného zástupcu Európskej únie (OZEÚ) sa výrazne zlepšila spolupráca so Srbskom.

Justičná spolupráca s členskými štátmi EÚ v trestných veciach prebieha buď na základe dvojstranných dohôd, alebo prostredníctvom osobitného zástupcu EÚ.

Kosovo takisto preskúmalo možnosti spolupráce s Eurojustom.

5.4. Ochrana údajov

Kosovo splňa **všetky tri požiadavky** v oblasti ochrany osobných údajov.

Zákon o ochrane osobných údajov je v súlade s *acquis* EÚ, hoci do kosovskej právnej štruktúry by mali byť začlenené budúce zmeny rámca EÚ na ochranu údajov. Úrad pre ochranu údajov prijal sekundárne právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti údajov.

S týmto úradom sa teraz systematicky konzultuje v súvislosti s návrhmi zákonov predkladaných parlamentu; túto právomoc využil na to, aby ovplyvnil obsah niekoľkých návrhov právnych predpisov.

Usporiadal aj niekoľko podujatí na zvýšenie povedomia a vymenoval úradníkov pre ochranu údajov na miestnej úrovni. Rozpočet úradu je potrebné zachovať.

6. BLOK 4: ZÁKLADNÉ PRÁVA TÝKAJÚCE SA SLOBODY POHYBU

Kosovo spĺňa **sedem z ôsmich požiadaviek** v oblasti základných práv týkajúcich sa slobody pohybu.

Rámec základných práv je naďalej dobrý, pričom v máji 2015 bol posilnený prijatím zákona o ochrane pred diskrimináciou, zákona o rodovej rovnosti a zákona o ombudsmanovi. Zákony boli prijaté v rámci jedného balíka právnych predpisov (balík právnych predpisov v oblasti ľudských práv) a nadobudli platnosť v júni 2015.

Zákon o ochrane pred diskrimináciou zahŕňa ustanovenia, ktorých cieľom je zamedziť diskriminácii a bojovať proti nej, presadzovať skutočnú rovnosť a zaviesť zásadu rovnosti všetkých pred zákonom. V zákone o rodovej rovnosti je zakotvené plné rešpektovanie práv žien v súlade s medzinárodnými normami. Nový zákon o ombudsmanovi zlepšil právne predpisy týkajúce sa inštitúcie ombudsmana, predĺžil jeho mandát a posilnil ustanovenia o jeho nezávislosti a nestrannosti. Na vykonávanie týchto zákonov bude potrebné do konca roku 2015 prijať osem podzákonných právnych predpisov.

Najmä na účely vykonávania zákona o ombudsmanovi bude potrebné zvýšiť kapacitu a zdroje tejto inštitúcie tak, aby bola schopná vykonávať svoj rozšírený mandát. Inštitúcia ombudsmana ako hlavný orgán krajiny pre rovnaké zaobchádzanie a vnútroštátny mechanizmus prevencie potrebuje viac pracovníkov, vhodné priestory a primeraný rozpočet, ktorý jej umožní plniť novú úlohu. Počiatočné opatrenia, ktoré vláda prijala, sú v rozpore s duchom nového zákona. Vláda by mala ombudsmanovi prideliť vhodné priestory a zabezpečiť jeho úplnú rozpočtovú nezávislosť.

Regionálne úrady ombudsmana zabezpečujú, aby občania mali prístup k informáciám o jeho mandáte a úlohách.

Vláda pokračovala aj v realizácii stratégie a akčného plánu pre začlenenie rómskej, vykazujúcej a (balkánskej) egyptskej komunity. Na miestnej úrovni boli vyčlenené a vynaložené ďalšie finančné prostriedky v prospech rôznych činností zameraných na rómsku, aškalskú a (balkánsku) egyptskú komunitu.

Pri dôslednom uplatňovaní článku 147 trestného zákonníka by neboli zahrnuté všetky etnicky motivované incidenty, keďže tento článok sa nevzťahuje na motívy trestného činu. Výlučné uplatnenie tohto článku by znamenalo, že pri evidovaní incidentov nie je možné vziať do úvahy skutočnosť, že mohli byť etnicky motivované. Tieto nedostatky by sa mohli vyriešiť uplatnením článku 74. 2.12 trestného zákonníka, v ktorom sa zohľadňuje, či bol trestný čin etnicky motivovaný.

V roku 2014 kosovská polícia zaznamenala 19 potenciálne etnicky motivovaných prípadov. V poslednom štvrtroku 2014 bolo oznámených 26 potenciálne etnicky motivovaných prípadov. Od roku 2014 funguje mechanizmus monitorovania. Počet potenciálne etnicky motivovaných trestných činov však zostáva nejasný, pretože kosovská polícia nezhrmažďuje štatistické údaje harmonizovaným spôsobom.

V súčasnosti už existujú právne predpisy, ktoré umožňujú vyhnúť sa prekrývaniu mandátov obecných rád pre bezpečnosť komunit a miestnych samospráv. V januári 2015 bola zverejnená príručka pre obecné rady.

Odporúčanie č. 8

- V záujme úplného splnenia požiadaviek v oblasti základných práv týkajúcich sa slobody pohybu by Kosovo malo poskytnúť ombudsmanovi vhodné priestory a zabezpečiť jeho plnú rozpočtovú nezávislosť.

7. ZÁVER

Komisia posúdila vykonávanie plánu liberalizácie vízového režimu zo strany Kosova na základe informácií a príslušných právnych a politických dokumentov poskytnutých Kosovom. Toto hodnotenie bolo doplnené hodnotiacimi misiami na mieste, ktoré uskutočnila Európska komisia s pomocou odborníkov z členských štátov EÚ.

Od začiatku dialógu o liberalizácii vízového režimu s Kosovom v januári 2012 a odovzdania plánu liberalizácie vízového režimu kosovským orgánom, ku ktorému došlo v júni 2012, Komisia pravidelne informovala Radu a členské štáty, ako aj Európsky parlament, o pokroku, ktorý Kosovo dosiahlo pri plnení požiadaviek plánu.

Dialóg o liberalizácii vízového režimu sa ako súčasť celkovej politiky EÚ voči krajinám západného Balkánu uskutočňuje počas dialógu v rámci procesu stabilizácie a pridruženía. Komisia od roku 2012 usporiadala štyri zasadnutia vyšších úradníkov a zvolala niekoľko technických stretnutí na úrovni expertov. Pokrok v otázkach, ktorých sa týka dialóg o liberalizácii vízového režimu, je pravidelne predmetom diskusií a vykazuje sa ako súčasť dialógu v rámci procesu stabilizácie a pridruženía.

Misia Európskej únie na podporu právneho štátu v Kosove (EULEX KOSOVO) zohráva, v súlade so svojím mandátom, dôležitú úlohu pri monitorovaní a vedení kosovských inštitúcií a poskytovaní poradenstva týmto inštitúciám pri prijímaní a uskutočňovaní reforiem a plnení požiadaviek stanovených v pláne liberalizácie vízového režimu. Kosovské orgány takisto účinne spolupracujú s misiou EULEX, okrem iného aj pri plnení jej výkonného mandátu.

Ukázalo sa, že dialóg o vízach s Kosovom je dôležitým a mimoriadne účinným nástrojom pri **uskutočňovaní rozsiahlych a náročných reforiem v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí** aj mimo nej, pričom má vplyv aj na oblasti, ako je napríklad právny štát a reforma trestného súdnictva. Tieto záležitosti sa sledujú aj v iných rámcoch, ako je napríklad podvýbor pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť zriadený v rámci dialógu v rámci procesu stabilizácie a pridruženía.

Pokrok, ktorý Kosovo dosiahlo vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje plán liberalizácie vízového režimu, je stabilný a skutočný. Svedčí o dlhodobom odhodlaní kosovských inštitúcií, ktoré označili plnenie požiadaviek plánu liberalizácie vízového režimu za prvoradú prioritu.

Komisia už predložila dve súhrnné správy o pokroku Kosova dosiahnutom pri plnení požiadaviek plánu liberalizácie vízového režimu. Prvá, prijatá vo februári 2013, sa zameriavala na súlad kosovských právnych predpisov s požiadavkami plánu. Druhá správa, uverejnená v júli 2014, sa sústredila na ich vykonávanie. V druhej správe bolo sformulovaných 52 odporúčaní týkajúcich sa štyroch blokov vízového plánu, ako aj readmisie a reintegrácie. Konštatovalo sa v nej, že Kosovo dosiahlo uspokojivý pokrok pri plnení požiadaviek stanovených v pláne liberalizácie vízového režimu, ale naďalej musí vyvinúť ďalšie úsilie v súlade s týmito odporúčaniami.

V súčasnej správe sa stanovilo osem odporúčaní, ktoré zodpovedajú ôsmim nesplneným požiadavkám plánu liberalizácie vízového režimu.

Hlavnou prioritou naďalej zostáva pokrok pri uskutočňovaní reforiem v týchto oblastiach:

- presunutie dostatočného počtu sudcov s primeraným podporným personálom na oddelenia závažnej trestnej činnosti v rámci kosovských súdov;
- dosiahnuť pokrok, pokiaľ ide o vyšetrovanie, právoplatné rozhodnutia súdu a konfiškácie v prípadoch závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie, najmä prostredníctvom udelenia mandátu a poskytnutia prostriedkov centrálnemu koordinátorovi pre prípady závažnej organizovanej trestnej činnosti a korupcie, ktoré mu umožnia viesť medziodborové tímy pre finančné vyšetrovanie a dozorovať následné súdne konania v takýchto veciach;
- zaistenie nezávislosti Kontrolného úradu pre verejné obstarávanie pri plnení úloh a uskutočnenie prísnych plánov na zachovanie morálnej zásadovosti s cieľom ochrániť nezávislosť tohto orgánu a Regulačnej komisie pre verejné obstarávanie;
- preukázanie, že Kosovo vykonalo svoje zmenené sekundárne právne predpisy týkajúce sa zmien mien.

Komisia bude naďalej monitorovať pokrok Kosova pri plnení zvyšných požiadaviek a uskutočňovaní prebiehajúcich reforiem v týchto oblastiach: ratifikácia dohody o vymedzení hraníc s Čiernou Horou predtým, ako budú môcť kosovski občania využívať bezvízový režim; vyčerpanie reintegračného fondu, pri ktorom je potrebné klásť dôraz na poskytovanie pomoci pri hľadaní zamestnania, vytváranie malých podnikov, odbornú prípravu a jazykové vzdelávanie detí; monitorovanie dôvodov, pre ktoré je miera schválených žiadostí o azyl v Kosove nízka, a poskytnutie vhodných priestorov ombudsmanovi a zabezpečenie jeho úplnej rozpočtovej nezávislosti.

Komisia bude aj naďalej aktívne monitorovať, ako Kosovo plní požiadavky stanovené v štyroch blokoch plánu liberalizácie vízového režimu, ako aj požiadavky v oblasti reintegrácie a readmisie, pričom tak bude robiť v rámci prebiehajúceho dialógu v rámci procesu stabilizácie a pridruženia a prostredníctvom *ad hoc* kontrolných mechanizmov.

Na základe tohto posúdenia a vzhľadom na výsledky nepretržitého monitorovania a predkladania správ vykonávaného od začiatku dialógu o liberalizácii vízového režimu s Kosovom v januári 2012 sa Komisia domnieva, že táto správa bude poslednou správou.

Vyššie uvedené odporúčania naďalej platia; pokiaľ budú zavedené a pokiaľ sa prijmú a budú vykonávať účinné opatrenia na zabránenie novej migračnej kríze, Komisia predloží návrh na zmenu nariadenia (ES) č. 539/2001.

Kosovo by malo naďalej uskutočňovať ciele informácie kampane zamerané na objasnenie práv a povinností pri bezvízovom styku so schengenským priestorom a predpisov upravujúcich prístup na trh práce EÚ. Komisia bude naďalej monitorovať Kosovo pri plnení požiadaviek stanovených v pláne liberalizácie vízového režimu a vynaloží maximálne úsilie na to, aby ho pritom podporila.